

Motion till riksdagen
2009/10:N268

av **Andreas Norlén och Annicka Engblom (m)**

Straffrättsliga och andra åtgärder mot patentintrång

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ett statligt bolag för att värna svenska patent.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ökade möjligheter att väcka åtal för patentintrång.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om polisens arbete med patentintrång.¹

¹ Yrkande 3 hänvisat till JuU.

Fel! Okänt namn på

Motivering

Regeringen ökar satsningarna på svensk forskning med mångmiljardbelopp kommande år. För att skydda de stora kommersiella värden, som ligger i en innovation finns patentsystemet. Mycket tyder dock på att patentsystemet i många fall inte fyller sitt syfte.

Patentintrång är mycket vanligt förekommande. På uppdrag av EU granskades år 2000 omkring 600 europeiska patent. Samtliga patent med något kommersiellt värde hade kränkts i USA. Striden i amerikanska domstolar om Håkan Lans färggrafikpatent är välbekant. Också andra svenska innovatörer har utsatts för patentintrång.

Mycket tyder på att stora företag i många fall inte drar sig för att kränka patent som tillhör mindre företag eller enskilda innovatörer. De förlitar sig på att mindre företag inte vågar ta den ekonomiska risk det innebär att inleda en rättslig patenttvist. Om något mindre företag ändå skulle väcka talan, förlitar de sig på att kunna fördröja processen tills det mindre företagets pengar tar slut.

Detta är ett allvarligt problem. Om svenska innovatörer inte kan skydda sina patent och få betalt för sina investeringar, riskerar det att minska benägenheten att satsa på sådan verksamhet. Dessutom kan det leda till att Sverige inte får full utväxling i form av jobb och tillväxt på de statliga forsknings-satsningarna.

Ett statligt ”patentförsvarsbolag”

Ett enkelt och pragmatiskt sätt att lösa problemet på vore att låta patenträttigheterna till värdefulla patent förvärvas av ett ekonomiskt mycket starkt företag. Då kommer sannolikt patenterna att respekteras, eftersom potentiella patenttjuvar vet att ägaren har råd att processa hur länge som helst för att försvara sina rättigheter.

Hittills har marknaden inte frambringat sådana ”patentförsvarsbolag” – sannolikt på grund av patentinnehavares utsatta position och det obehag som konkurrenter kan åsamka även stora företag som vill ta sig an och kommersialisera patenträttigheter. Därför kan det vara motiverat att staten går före, genom att bilda ett bolag som på kommersiella grunder förvärvar sådana patent som bedöms ha betydande möjligheter att generera licensintäkter.

Avtalet med patentägaren kan konstrueras så att det statliga bolaget betalar en köpeskillning för patenten, upplåter licenser och erhåller licensintäkterna. De potentiella licenstagarna kan inte längre kalkylera med att patentinnehavaren är ekonomiskt svag och kan ”utpressas” under licensförhandlingarna. Inte heller kan de räkna med att komma undan om de väljer att strunta i licensavtal och istället kränka patentet. När köpeskillningen täckts av licensintäkter går en del av licensintäkterna till det statliga bolaget och en del till den ursprungliga patentägaren.

Det kan efter en tid vara önskvärt att det statliga bolaget får ett bredare ägande. Ett sätt är att sprida ägandet till intressenter med kompetens inom forskning, utveckling och licensieringsfrågor. En annan möjlighet är att ägandet introduceras på någon börs.

Staten ska normalt undvika att driva företag som agerar på vanliga, kommersiella marknader. Läget är dock så allvarligt att snabba och effektiva åtgärder krävs, annars kommer än färre svenska uppfinningar än idag att kommersialiseras. Den som har störst muskler vinner – så enkelt är det tyvärr. Därför gäller det att våra svenska forskare och uppfinnare har rejäla muskler som backar upp dem.

Ökade möjligheter att väcka åtal för patentintrång

En annan möjlighet att hjälpa svenska patenthavare att värna sina patent är att staten blir mer aktiv när det gäller att beivra brottet patentintrång.

Patentlagen 57 § lyder på följande sätt:

Gör någon intrång i den ensamrätt som patent medför (patentintrång) och sker det uppsåtligt eller av grov oaktsamhet, skall han eller hon dömas till böter eller fängelse i högst två år. Den som har överträtt ett vitesförbud enligt 57 b § får inte dömas till ansvar för intrång som omfattas av förbudet.

För försök eller förberedelse till brott enligt första stycket döms till ansvar enligt 23 kap. brottsbalken.

Åklagaren får väcka åtal för brott som avses i första eller andra stycket endast om målsäganden anger brottet till åtal och åtal av särskilda skäl är påkallat från allmän synpunkt.

Patentintrång är således ett brott, men sedan början av 1970-talet har såvitt känt endast ett åtal väckts. Det innebär att man i praktiken har upphört att tillämpa straffbestämmelsen. Det är beklagligt och bör förändras. Patentintrång kan vara ett mycket lönsamt brott och risken att bli dömd är obefintlig. Incitamenten att våga sig på ett intrång är därför mycket starka.

För att markera att patentintrång är brott som polis och åklagare bör ta sig an i större omfattning, bör kravet att åtal endast får väckas av allmän åklagare om det av särskilda skäl är påkallat från allmän synpunkt tas bort. Däremot bör det fortfarande krävas att patentinnehavaren anger brottet till åtal, för att åtal ska få väckas. Om patentinnehavaren vill, ska det vara möjligt att göra upp i godo med intrångsgöraren, utan inblandning av polis och åklagare.

Polisen bör också avsätta särskilda resurser för att utreda patentintrång, på samma sätt som man avdelat särskild personal till uppgiften att utreda upphovsrättsbrott på Internet. Upphovsrättsbrotten har hamnat i fokus det senaste året, men patentintrången rör sammantaget mycket större värden och har större betydelse för Sveriges välbefinnande och utveckling. Därför är det väl så angeläget att använda polisens resurser till att utreda patentintrång som att utreda upphovsrättsbrott.

Fel! Okänt namn på

Innovationer är viktiga för Sveriges framtid. Stjåls patent är det moraliskt stötande och till skada för det svenska samhället. Staten bör därför hjälpa svenska patenthavare att värna sina rättigheter.

Stockholm den 2 oktober 2009

Andreas Norlén (m)

Annicka Engblom (m)